

Jurjen Beumer

ALS ALLES DUISTER IS

ONTSTEEK DAN

EEN LICHTEND VUUR

Gebeden en gedachten bij het sterven

Ter nagedachtenis aan mijn vriend Dries
26-9-1946 - 29-10-2000

*>Het moeilijkste: **goed** te sterven. - Een examen waaraan niemand ontkomt -
hoevelen slagen? En jijzelf, bid om kracht voor deze proef - maar ook om
mildheid bij de beoordelaar.'*

Dag Hammarskjöld, *Merkstenen*, Nijmegen 1973 (zevende druk), 65

INHOUDSOPGAVE:

Woord vooraf	-5-
ALS ALLES DUISTER IS	-6-
1. Fataal.....	-7-
2. Ik ben bang	-8-
3. Leer me vertrouwen.....	-9-
4. Bent U er wel?	-10-
5. De >hoop= van gisteren	-11-
6. Murw.....	-12-
7. Leid me in mijn lijden.....	-13-
8. Woede	-14-
9. Als ik wakker lig	-15-
10. Help me.....	-16-
11. Ik ben zò moe	-17-
12. Zal iemand nog aan mij denken?.....	-18-
13. Het was goed ... ?	-19-
14. Niemandland.....	-20-
15. Overgave?.....	-21-
16. Onderweg.....	-22-
17. Als Job.....	-23-
18. Klaagzang	-24-
19. Eindeloze liefde	-25-
20. Het valt niet te rijmen	-26-
21. Metgezel in donkere tijden	-27-
22. Straks bij U?	-28-
23. Vergeef me mijn twijfel.....	-29-
24. Loslaten	-30-
25. Mijn God, waarom heb je mij verlaten?	-31-
26 . De spinsels van het verstand	-32-
27. Iets van vrede.....	-33-
28. Ik heb een vermoeden	-34-
29. In het reine komen.....	-35-
30. Verzoend met anderen	-36-
31. Onder vier ogen.....	-37-
32. Dank voor vriendschap	-38-
33. Dank voor mijn kinderen.....	-39-
34. Dank voor mijn levenspartner.....	-40-
35. U gaat wèl mee, toch?	-41-
36. Het is volbracht	-42-

37. Gezegend zijn jullie.....	-43-
38. Het laatste (avond)maal.....	-44-
39. Onze geliefde mag nu gaan.....	-45-
40. Toon uw Gelaat.....	-46-
41. Alsof ik oplos.....	-47-
42. Licht uit licht.....	-48-
 ONTSTEEK DAN EEN LICHTEND VUUR.....	 -49-
43. Een rauw gevoel.....	-50-
44. In U zijn we bewaard.....	-51-
45. Soló Dios basta.....	-52-
46. Onwezenlijk.....	-53-
47. Alles lijkt namaak.....	-54-
48. Als wij dood gaan.....	-55-
49. Mijn laatste gang.....	-56-
50. Doodsfantasieën (1).....	-57-
51. Doodsfantasieën (2).....	-58-
52. Knekelveld.....	-59-
54. Dank voor mijn vriend.....	-61-
55. Ode aan mijn vriend.....	-62-
 ... EEN LICHTEND VUUR DAT NOOIT MEER DOOFT.....	 -63-
56. Bevriend met de dood?.....	-64-
57. De dood overwonnen.....	-65-
58. U ... Gij!.....	-66-
59. De hemel geurt.....	-67-
60. Lichtend vuur.....	-68-
61. Gerechtigheid liefhebben.....	-69-
62. Het grote vermoeden.....	-70-
 AANTEKENINGEN.....	 -71-
 Publicaties van Jurjen Beumer.....	 -73-

Woord vooraf

In oktober 2000 stierf mijn beste vriend. Hij was altijd kerngezond geweest, maar werd opeens ernstig ziek. Al gauw drong de bittere werkelijkheid zich aan hem op dat hij zou moeten sterven. Zijn wereld stortte in. Hij kon het nauwelijks bevatten.

Vanaf de eerste keer dat ik hem tijdens zijn ziekte bezocht ben ik voor mezelf gaan opschrijven wat ik beleefde en ervoer bij deze intense gebeurtenissen. Ik dacht, als ik na elk bezoek op ga schrijven wat ik van binnen meemaak, misschien lukt het me dan beter om heel dichtbij hem en heel dicht bij mezelf te blijven. Ik heb mijn >dagboek= volgehouden, na elk bezoek schreef ik en schreef ik. Zonder dat ik het van te voren bedacht had, eindigde hetgeen ik geschreven had, steeds spontaan in een gebed. Het onuitspreekbare zocht blijkbaar een uitweg, een Adres. De gebeden en de gedachten eromheen zijn blijven komen, tot aan de dood van mijn vriend en in de periode erna.

De titel van het boek is ontleend aan een bekend lied van de oecumenische kloostergemeenschap Taizé in Frankrijk; *Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur dat nooit meer dooft*. In het lied zit een drieslag die ook terug te vinden is in de delen van dit boek.

Deel een, *als alles duister is*, bevat de (bewerkte) gebedsteksten die ik heb geschreven direct na elk bezoek aan mijn stervende vriend.

Deel twee, *ontsteek dan een lichtend vuur*, is van iets later datum. Deze teksten zijn geschreven als reflectie op hetgeen ik meegemaakt had rond het sterven van mijn vriend. Hoe ben ik er aan toe na een aantal maanden?

Teruglezend zie ik rouw, gemis en een intens bezig zijn met leven en dood.

Als laatste deel drie, *een lichtend vuur dat nooit meer dooft*. Al het voorgaande blijft overeind, maar zo nu en dan breken er zonnestrallen door het donkere wolkendek. Als mijn vermoeden juist is zal de dag van de oogst grote vreugde geven.

De teksten in dit boek spreken ieder voor zich, maar samen vormen ze vanaf het begin tot het eind ook een geheel. Ik hoop dat de lezers en lezeressen zich zullen herkennen in deze >gebeden en gedachten bij het sterven=.

Jurjen Beumer
Haarlem, Pasen 2002

DEEL 1

ALS ALLES DUISTER IS

1. Fataal

Plotseling ben ik ziek geworden,
heel erg ziek, ongeneeslijk ziek.
Toen de dokters het mij vertelden
wist ik het eigenlijk al een tijdje.
Van binnen voelde ik,
dit zit nièt goed.
Niet omdat ik een pessimist ben,
integendeel,
maar diep in mijn lijf en leden
en daarna diep in mijn ziel
ervoer ik van meet af aan het fatale:
de dood nam mij grondig
onder handen.
God, ik wil met je praten.

2. Ik ben bang

Natuurlijk, daarna de strohalm,
de kleine tekens van hoop,
vooral de naasten
die me hierop wijzen.
De ziekte is te dragen.
Ik ben onder het mes geweest.
Ik knap zelfs wat op.
Maar ik ben zo bang,
bang voor het onbekende,
voor de angstige dagen
en bange nachten
die zullen komen.

3. Leer me vertrouwen

Hoe zal het gaan, mijn sterven?
En voor het zover is?
Zal ik langzaam wegglijden,
buiten bewustzijn raken?
Wat moet ik beginnen?
God,
dat de pijn te dragen mag zijn,
dat de medicijnen helpen.
Leer me vertrouwen,
dat de klauwen van de dood
mij niet wurgen,
dat U er eerder bent,
om me op te vangen
en me mee te nemen
naar uw huis.

4. Bent U er wel?

Het gaat bergafwaarts met me,
mijn krachten begeven het,
het begint ondraaglijk te worden
ik heb nauwelijks meer greep
op mijn situatie;
ik voel dat het niet lang meer
zal duren,
het leven ebt uit mij weg.
Waar bent U nou?

5. De >hoop= van gisteren

Altijd zijn we bezig met onze levensplannen,
we denken altijd weg van het heden,
>morgen= krijg ik die andere baan;
>volgend jaar= gaan op vakantie naar Frankrijk;
>over een paar jaar= dan gaan we verhuizen=.

We zijn zo bezig met morgen,
dat we bijna het hier en nu vergeten.
Dan opeens is er die overval,
ik word ziek, het blijkt erger,
mijn leven ontglipt me,
de dood dreigt,
er is geen morgen meer,
het heden wordt lijden,
>morgen= is een gat
waarin ik val.

6. *Murw*

De snelheid waarmee dit gebeurt,
is niet bij te houden.

Mijn lichaam -
nog maar even geleden tenniste ik,
vloog ik naar alle werelddelen.

En kijk nu:
ik teer helemaal weg,
ik lig aan het zuurstof
voor een beetje lucht.
God, ik kan het niet bijhouden,
het gaat te snel, mijn verstand loopt
achter bij mijn gevoel,
Ik ben in de war, radeloos,
te moe voor protest,
te murw
om er vat op te krijgen.

7. Leid me in mijn lijden

Ik wil U vragen,
of U de regie over wilt nemen.
Die regie had ik tot nu toe zelf,
over vandaag, over morgen
en liefst ook over overmorgen.
God, ik kan niet meer,
neem het van me over,
leid me in mijn lijden,
wees bij me in de stille,
eenzame nachten.

8. Woede

Jij stomme dood,
waar ben je mee bezig,
wie denk je wel dat je bent
om in te breken in mensenlevens,
ons af te breken, uit te teren -
vel over been, geen haar meer
op het hoofd.

Je bent sluipend gif,
angel die venijn produceert.
Je bent alles waar ik niet
van houd: wreed, meedogenloos,
onophoudelijk uit op verderf.

Je bent me opgedrongen,
ik heb niet om je gevraagd,
je bent een indringer -
maar ik kan je niet afschudden,
ik moet met je leren leven.

9. *Als ik wakker lig*

Wees bij mij,
vooral in de nachten,
als ik wakker lig
en alles in mij begint
te spoken.
Buiten is het verstikkend stil.
Op mijn netvlies
draait mijn hele leven
in flarden voorbij.
Ik word erin meegesleurd,
heen en weer gegooid.
Ik ben bang
om erin te verdrinken.
Wilt U mijn rustpunt zijn,
ankerplaats
waar ik mij veilig weet.

10. Help me

De zon schijnt,
de natuur ademt rust en vrede -
ik ben omringd door liefde en vriendschap,
ik dank U daarvoor.
Het is zo vreemd God,
aan de ene kant
het mooie en het goede;
en anderzijds binnen in mij
de knagende dood.
Die verrader, die grillige,
ongrijpbare veelvraat.
Op de meeste dingen in mijn leven
had ik greep.
Zeker, er was verdriet
om de onmacht,
ik ging er soms diep onderdoor,
maar ik klom weer uit het dal -
het geluk lachte me toe.
Maar nu,
nu weet ik het niet meer God.
Help me, ontferm U over me.

11. Ik ben zò moe

Mijn einde nadert, ik wist het
maar nu voèl ik het ook
steeds meer,
mijn lichaam laat mij helemaal
in de steek, ik heb overal pijn,
mijn rug, mijn buik, mijn armen -
eens waren ze van mij, maar nu
keren ze zich tegen mij.
En God, ik ben zò moe,
zo vreselijk moe.
Het mat me zo af
dat ik bijna niet meer
verder kan.
Wilt U bij mij zijn,
om me op te vangen
als de diepe afgrond
dreigt.

12. Zal iemand nog aan mij denken?

Vandaag ben ik jarig,
een leeftijd in de kracht van het leven.

>Normaal= op een verjaardag
ben je blij, of het is

>gewoon weer een jaar=.

Maar dit keer is het bijzonder,
bizar is een beter woord.

Volgend jaar

zal ik er niet meer zijn,
mijn jaardag is dan verdampt
in de eeuwigheid.

Zal iemand nog aan mij denken?

13. Het was goed ... ?

Een mens is toch waarlijk
niet meer dan een stofje
op de hand dat je wegblaast.
Mijn levensdagen God,
hoe zijn ze geweest,
hoe worden ze bevonden
in uw ogen?
Een gekke verjaardag is het
wanneer je weet
dat het je laatste is.
Het duizelt me,
de jaren die ik gekregen heb
tuimelen over me heen.
Dat ik in de dagen
die mij nog resten
steeds meer leer zeggen
>het was goed=.
Ondanks alles, >het was goed=.
Dat U de garantie van dat goede bent,
mijn borg en mijn toevlucht.

14. Niemandslan

Kijk toch eens naar me,
ik schrompel weg, mijn sterke lijf,
- nooit ben ik ziek geweest -
het wordt vel over been.
Ik voel het leven
uit me wegtrekken,
alsof ik in niemandslan vertoef.
Ik moet steeds overgeven,
terwijl ik al zo ziek ben.
Kon ik maar al die kanker
in een keer uit mijn lijf braken,
maar nu?

15. Overgave?

Nòg ben ik onder de levenden,
in de verte
zie ik mensen
als schimmen.
Dat grijze gebied,
maakt me bang.
Wat is er aan de overkant?
Leer mij om de mensen
om me heen los te laten,
leer mij elk uur en elke minuut
uit handen geven.
Het is zo moeilijk, zo triest en treurig.
Ik word gedwongen tot iets
wat ik niet wil.
Ik moèt me overgeven.
Kan ik anders?
Heb ik een keus?

16. *Onderweg*

Dan zie ik weer de ogen
van mijn geliefde, van mijn kinderen,
van mijn vrienden en vriendinnen,
ik wil zo graag bij ze blijven.

Maar het gaat niet,
iets of iemand trekt me
naar de andere kant.

Het wordt zo schimmig
in mijn hoofd.

Ik val weg, ik ga onderuit,
ik ben al onderweg.

Reik mij Uw hand,
vang me op,
neem me zoals ik ben.

17. Als Job

Over U God,
heb ik zo mijn gedachten.
Ik richt dan wel steeds
deze gebeden tot U,
maar eigenlijk weet ik niks van U.
Het lijkt een slag in de lucht,
en anderen verklaren me voor gek
als ik U aanroep.
Ook ik weet het niet.
Ik doe als Job op die mestvaalt,
zijn vrienden
maar discussieren met hem
- o, wat hebben ze gelijk -
hij gaat stug door
met U aan te roepen,
U aan te klagen -
uit het onweer desnoods.

18. Klaagzang

Als die Job,
zo voel ik me ook,
ontregeld, helemaal van slag,
vol pijn en een leven zonder uitzicht.
Simpel, ik ga dood,
ik ben doodziek,
en het zal nog
maar heel kort duren.
Had U niks anders voor me
kunnen bedenken?
Mij dunkt, ik had toch al
het een en ander
voor m=n kiezen gehad.
Een andere toegift had
ik wel verdiend dacht ik zo.
Maar de dood, plotsklaps,
zomaar op klaarlichte dag?
Je moet wel durven
om me daar mee op te zadelen.

19. Eindeloze liefde

Voor Job was er nog een weg terug,
voor mij is het dodenrijk de toekomst.
Eigenlijk ben ik goed gek
als ik me zo met U bezig houd.
Eigenlijk zou ik U
uit mijn gedachten moeten bannen,
wat heb ik nou aan U.
Maar steeds als ik U probeer
vaarwel te zeggen
is het net of U een andere kant
van Uzelf laat zien:
mededogen, troost,
eindeloze liefde.
Dan word ik ontroerd
en rest me slechts om mij opnieuw
tot U te wenden.

20. *Het valt niet te rijmen*

Goede God -
ik zeg wel >goede=,
maar ik weet niet
of ik het echt meen.
Had U mij niet kunnen sparen
voor dit leed?
U bent toch geveer van leven?
U hebt toch ook een hekel aan de dood?
Ik weet dit allemaal niet te rijmen,
U bent mijn Schepper,
toch niet degene die mij vernietigt?
God, al deze gedachten bonken
in mijn hoofd.
Ik kan er niet van slapen,
samen met de pijnen
maken ze me wanhopig
en de tweestrijd sloopt me.

21. Metgezel in donkere tijden

Toch wil ik het niet opgeven
om uw Naam aan te roepen.

Diep in mij weet ik
dat U het bent bij
wie ik moet zijn.

Daar is geen rationele verklaring voor,
ik heb het van anderen,
die ook met dit geloof
wildes leven en sterven.

Reik mij de hand van uw mens Jezus,
metgezel in donkere tijden.

22. Straks bij U?

Ik denk nu steeds vaker
over de grenzen van mijn dood
heen, hoe het zal zijn voorbij
de pijn van nu, voorbij het leven
dat ik ken.

Dat denken maakt
me enerzijds bang - want ik
betrap mezelf er op
dat het >straks bij U zijn=
een zoethoudertje kan zijn
voor bange mensen
die het leven niet aandurven
en doodsbang zijn om te sterven

23. *Vergeef me mijn twijfel*

Toch kan ik ook niet geloven
dat er niets is.

De speculaties over >hierna=
maken me duizelig,

Vergeef me, als ik zo twijfel,
ik heb slechts nodig

dat U er zult zijn,

hoe dan ook er zult zijn.

Zo heb ik toch uw naam leren spellen,

>Ik zal er Zijn=.

Dat uw trouw niet ophoudt

bij mijn dood,

dat bid ik U

en daarop vertrouw ik.

24. Loslaten

O God, ik ben zo bang,
bang voor het onzekere,
bang voor mijn twijfels,
bang om in een diep gat te vallen,
bang om los te laten
wat mij zo lief is.

Mijn angst gaat gepaard
met zoveel lichamelijke pijnen.
Ik hijg bijna tegen de dood in,
ik voel zijn grijpgrage handen
in mijn nekvel.

Ik leg het af,
het is over.

Mijn voeten koud,
mijn handen klam.

25. Mijn God, waarom heb je mij verlaten?

Ik kan niet meer,
en ik wil ook niet meer,
ik ben helemaal op.
Dood gemept ben ik,
als een irritante mug
tegen de muur, pats.
God, Jij bent mijn schepper,
Jij hebt mij gemaakt.
Voel met me mee,
ik smeeek het Je.
Dat ik niet ten onder ga
in god verlatenheid.
Leer me kijken in de ogen
van uw zoon, zo vol lijden,
dat ik nu in het uur van mijn dood
verwantschap met hem voel -
toen hij riep,
>mijn God, mijn God,
waarom heb Je me verlaten?=

26 . De spinsels van het verstand

Als uw Naam niet mee doet,
dan loop ik vast in fraai klinkende
bespiegelingen -
maar ze zetten geen zoden aan de dijk;
logisch misschien dat ik
zoveel nadenk en vors,
want de dood, ons einde,
is één groot raadsel,
een duister gat.
Onze geest tast af en zoekt
in verre hoeken van het verstand
naar oplossingen en verklaringen.
Maar het omgekeerde gebeurt
temidden van al deze spinsels,
neemt het duister alleen maar toe.

Leer mij om mijn leven te zien
in relatie met U.
Geef mij kracht
voor de dagen die komen
en troost mij
in de nachten van angst en vrees.

27. Iets van vrede

Om rust bid ik u,
eindelijk rust.
Geen plannen meer,
niks hoeft meer,
alles is geregeld,
de balans van mijn leven
heb ik afgesloten.
O nee, ik ben en was geen heilige,
wie wel?
Mijn onvermogen bij dit alles
staat nu voor me uitgetekend.
Iets van vrede groeit
in mijn bange hart.

28. Ik heb een vermoeden

Die vrede, ik weet het,
is maar voor even.
Er komen nog lange nachten en dagen
van opstand, pijn, gemis
en troosteloos verdriet,
maar God,
op dat ene moment van vrede en rust
kan ik verder,
verder door de nacht
van strijd en zorgen.
Ik heb het vermoeden
dat U de gever bent
van dat moment.
Wilt U er nog veel meer geven?
Misschien kan ik dan langzaam
naar U toe groeien.

29. In het reine komen

Help me om met mensen
in het reine te komen,
dat ik tot het laatst toe,
daar aan mag werken.
Niemand kon verhinderen
dat situaties mis gingen
en uit de rails liepen.
Er zit veel tragiek
in een mensenleven.
Je wilt dat het goed gaat,
maar het breekt je
bij de handen af.
Er is zoveel onmacht,
het is een loden last
van mislukking en schuld.

30. Verzoend met anderen

Ik bid U om verlichting
temidden van deze zwaarte,
dat het vredig afscheid nemen
van mensen hierbij mag helpen,
dat ik als het ware via hen
verder opgelicht
en verzoend word.

Ook degenen die ik niet meer
kan bereiken, of waarvan ik
niet eens weet of ik hen of zij
mij vijandig gezind waren -
dat het allemaal oplost,
losgelaten wordt,
en ook verlichting
bij hen te weeg brengt.

31. *Onder vier ogen*

>Heb uw vijanden lief=
ik heb dat idee dikwijls
als overvragen ervaren,
maar als ik anderen niet liefheb
en hen niet los kan laten,
dan houden zij mij aan deze aarde
gekluiserd en blijf ik gevangen
in aardse vijandschap.
Het houdt me af van U,
trouwens,
U wil ik nu eindelijk ook wel eens
onder vier ogen spreken.

32. Dank voor vriendschap

Ik wil U danken voor
de vriendschap die ik ervaar
van de mensen om me heen.
Als ik die zou moeten missen,
dan was het nog zwaarder en moeilijker.
Dat ik, ondanks alles, nog kan genieten,
dat verbaast me zo.

33. Dank voor mijn kinderen

Voor mijn kinderen dank ik U.
Vader te zijn, wat een rijkdom.
O zeker, er was wel eens wat,
waar niet -
mijn liefde voor hen
brandt diep in mij.
Voor hun partners bid ik.
Wat jammer God dat ik niet meer
mijn kleinkinderen mag zien opgroeien.
Tranen stromen over mijn wangen
als ik daar aan denk.

34. Dank voor mijn levenspartner

Voor mijn grote liefde dank ik U,
mijn trouwe levenspartner,
mijn hoop en verlangen,
ook in deze zware tijden.
Ze wijkt niet van mijn zij,
ze zorgt voor me als een engel.
Haar straks te moeten missen
geeft me zoveel verdriet.
Wat had ik graag onze relatie
nog dieper uitgebouwd.
Onze lange jaren van liefde voor elkaar,
zijn ze niet altijd te kort?
Dat ik vandaag mag leven
uit deze dank.

35. *U gaat wèl mee, toch?*

Geliefden en vrienden
zullen achterblijven.

U toch niet?

Ik smeeek U,
dat U dicht bij mij wilt zijn.

Ze zeggen van U dat u nooit
van iemands zijde wijkt.

Help mij,
om dat te geloven,
te ervaren,
te aanvaarden.

36. *Het is volbracht*

De dood is bijna daar,
het afscheid nadert.
Hoe gek het ook klinkt,
het maakt me rustig
nu ik weet dat het straks
over is.
Hoewel ik moederziel alleen
dood ga,
ben ik niet bang om te sterven.
Het is goed zo,
mijn leven is volbracht.
De zielenpijn om het gemis
verdringt steeds vaker
de lichamelijke pijn van het lijden.
Ook die existentiële pijn
moet ik nog lijden
in deze laatste dagen.

37. Gezegend zijn jullie

Het afscheid is begonnen,
>adieu= heb ik gezegd,
vaarwel.

Met die woorden heb ik
mijn geliefden gezegend,
zoals de oude Jakob
het deed in de bijbel.
Nù kan ik ze loslaten,
in hun levens ben ik
iemand geworden
die ze kunnen meedragen
in hun hart.

38. Het laatste (avond)maal

We gebruiken ons laatste maal.
Eén zit in ons midden,
hij is onze Eregast.
Zegen dit eten,
zegen deze laatste uren.
Dat het niet een aftellen
wordt naar de dood,
maar de overgang
naar een nieuw leven.

39. Onze geliefde mag nu gaan

Wij, hier samen bij onze geliefde
die straks gaat sterven.

Wij bidden U om geloof.

Dat we ons, tegen beter weten in,
vastklampen aan U -
aan wie anders?

Dat we erop vertrouwen
dat U hem welkom heet,
zoals U ook ons
in het uur van onze dood,
thuis nodigt.

40. Toon uw Gelaat

Juist omdat we ons leven
verankeren in de hemel
kunnen we het uithouden
op deze wereld,
uw mooie aarde.
Dat eens uw hemel
hier op aarde mag zijn.
Tranen gewist, pijn opgelost,
wonden geheeld.
Daar houden wij U en onszelf aan.
Laat ons daarbij niet in de steek,
houd ons niet voor de gek,
toon zo nu en dan uw Gelaat,
zoals U het vanavond deed -
dichtbij hem die sterven gaat,
dicht bij elkaar.

41. Alsof ik oplos

God, ik ga naar U,
ik ben bereid,
ik waag de sprong
op hoop van zegen.
>Naar uw paradijs begeleiden
mij uw engelen.=
Ik hoor in de verte reeds de bazuinen
die mij welkom heten.
Langzaam glijdt al het aardse van me af,
alsof ik oplos -
de pijn verdwijnt.
Iemand reikt me de hand.

42. *Licht uit licht*

Tussen hemel en aarde
kijk ik nog even achterom
naar uw schepping,
die prachtige planeet
waarop ik leefde,
liefhad en plezier beleefde.
Naast het mooie zie ik dalen
vol tranen; bloedsporen,
oorlog en onrecht,
persoonlijk leed
en zoveel onmacht.
Maar waarachtig,
wat de aardelingen niet zien,
zie ik nu wel.
Tussen die miljoenen mensen
zie ik enkele verborgen rechtvaardigen,
mensen van groot gehalte
en rijk aan inhoud.
Zij stralen licht uit.
Ik zie onder hen Jezus,
uw Zoon, onze broeder.
Waar hij is bloeit de aarde,
is vrede
en komen de mensen tot leven.
Als een lopend vuurtje
verspreidt zich zijn liefde.
Het zet mensen in vuur en vlam.
Kijk nu toch hoe alle
leed en verdriet,
oorlog en haat verdampen
in dat Licht.
O God, naar dat Licht ga ik nu toe.
Soms zag ik het op aarde,
beleefde het in de liefde.
Ik dank U dat u niet ophoudt

dat Licht uit te delen.

DEEL 2

ONTSTEEK DAN EEN LICHTEND VUUR

43. Een rauw gevoel

Opnieuw richt ik mij tot U,
van lieverlee, uit arrenmoede.
Het is een paar maanden geleden
dat mijn vriend stierf.
Eigenlijk gaat er geen dag voorbij
of ik denk wel aan hem -
het brengt telkens zo'n rare schok
in me teweeg;
vreemd en onwezenlijk,
iemand die er altijd was, en die je nog
zo aanwezig waant,
maar die er tóch niet meer is.

44. *In U zijn we bewaard*

Bij wie anders moeten we het zoeken?
Bij mensen,
ja zeker, bij mensen,
maar mensen hebben hun besognes,
hun drukke leven, hun haast
en hun jachtige bestaan.
Te snel gaan ze over
tot de orde van de dag, ikzelf ook:
dan walsen we
de doden nog dieper onder de grond,
terwijl zij ons juist op de momenten
kort na hun dood
nog zoveel te vertellen hebben.
Diep in ons leven ze voort,
diep in U zijn ze bewaard.
Dat we hun eens geleefde liefde
niet wegstoppen, maar inzetten
voor vandaag en morgen,
voor de ander en deze wereld.

Het geeft een rauw gevoel van binnen,
alsof iemand een scherp mes
in mijn binnenste heeft rondgedraaid.
Een open wond is het,
die vraagt om verzorging,
heling en troost.
Wilt U die Trooster zijn,
bij wie anders moet ik het zoeken?

45. *Soló Dios basta*

God, wat zit ons leven
toch vreemd
en angstvallig in elkaar.
Ik heb het gemerkt
de afgelopen maanden,
er is geen touw aan vast te knopen.
Daarom zoek ik
geen ideologie meer, noch een theologie,
maar slechts uw aanwezigheid.
Ik weet het, ik ben een twijfeldier,
maar diep in mij borrelt steeds weer
het vermoeden op dat mijn leven
zin heeft en vrucht draagt
als ik in uw buurt blijf.
Een verklaring daarvoor heb ik niet,
hoef ik niet, wil ik ook niet.
>Soló Dios basta=.

Geef vooral die Vriend in wie alle
vriendschappen en liefdes
hun alpha en omega hebben.
Om Jezus= wil, Amen.

46. *Onwezenlijk*

De zon schijnt,
de regen regent,
het werk wacht,
mensen gaan hun weg -
het is zo onwezenlijk,
niets lijkt er gebeurd,
terwijl toch alles om me heen
doortrokken is van verdriet -
zoals je een video-film even stil zet,
je zat er helemaal in,
je dagdroomde mee,
maar nu de beelden zijn stil gezet
is hetgeen je zag onecht geworden,
imitatie.

47. Alles lijkt namaak

Ons leven voelt dikwijls zo namaak,
marionetten, robots -
mechanisch bewegen we ons voort.
de omgeving is een dodenakker,
dorre doodsbeenderen
rammelen in de nacht -
wat moet ik hier nog,
Magere Hein heeft zijn zin,
hij snakt, hij hapt en smakt.
Morbide en necrofiele gedachten
zijn niet duur,
hij geeft ze gratis en voor niemendal.

O God, help mij uit de draaikolk
van zwarte spinsels,
doe mij leven,
schud het zwarte zand
uit mijn ogen,
bij Û is leven, leven ...

48. *Als wij dood gaan*

Is het uit met ons als
we de laatste adem uitblazen?
Twijfel knaagt,
ongeloof overheerst,
voor gèloof moeten we alles op alles zetten
en zoveel overwinnen -
ons verstand, onze ratio zegt stiekem ja,
maar >iets in ons= verzet zich
hier tegen;
er wordt slag geleverd
in onze ziel.

Onze gedachten golven naar hen
aan wier sterfbed we stonden.
De rust waarmee sommigen
hun laatste stappen zetten,
de opstandigheid en kwellende
onzekerheid van anderen,

Er is geen recept voor sterven,
voor niemand,
alleen vertrouwen en
>dan nog klamp ik mij vast aan U=
stamelen,
>kyrie eleison=,
of zoiets.

Ik zoende mijn vriend op het voorhoofd,
ik zegende hem met een kruis,
ik zei hem vaarwel, à Dieu.
>In uw handen beveel ik zijn geest.=

49. Mijn laatste gang

En ikzelf straks,
hoe zal het mij vergaan?
Hoe dikwijls gè ik niet mijn laatste gang,
in flarden,
zomaar midden op de dag
in het volle leven.
De pijn die zal komen,
het gemis dat het hart
doet krimpen;
mijn kinderen rond mijn bed,
hun ogen vol tranen,
mijn geliefde,
zij was mijn leven,
gevloerd is ze,
ontroostbaar.

50. Doodsfantasieën (1)

Ik kijk achterom, ik kijk vooruit,
ik tol, ik droom, ik ben nergens,
ik word afgelegd,
ik lig in een kist,
het deksel gaat dicht,
ik word wakker
niemand hoort me -

steeds harder schreeuw ik,
tot ik uitgeput alleen maar meer
fluisteren kan;
de kleine geluidjes dringen niet
meer door naar buiten,
ik val in een diep gat,
ik hoor in de verre verte
stemmen van mensen
die condoleren -
het gaat over mij,
ik wil bonken, de ogen open doen,
maar ik ben verstijfd.

Iedereen is weer weg,
ik ben bang dat ik nu echt
dood ga, die flauwe grap moet nu
maar eens afgelopen zijn -
ik doe alle afdelingen van het inferno aan -
Henri leidt me rond.
Van de verraders schrik ik het meest,
zij schonden mijn onschuld,
die ene verrader ziet er vreselijk uit,
had ik haar maar vergeven.

51. Doodsfantasieën (2)

Het vuur brandt al,
de vele mooie woorden
kunnen me gestolen worden,
een zondagskind bèn ik
nooit geweest.
Ik wil er nu eindelijk
wel eens uit,
het wordt me te heet
onder de voeten.
Zacht en treurig lopen de mensen
naar de koffie en de cake
- die vreselijke cake-
ik ben alleen, ik was alleen,
ik ben altijd alleen geweest -
de beul port het vuur op,
de kolen gloeien,
de trein gaat rijden,
het sist en sist,
langzaam komt
de locomotief op gang
>dood waar is uw prikkel.=

52. *Knekelveld*

Of ik bang voor de dood ben?
Ja, toch wel - het lijkt me niets.
Dood is zo dood, zo op, zo uit,
het staat zo haaks op alles
wat met leven, vreugde, glans
en schoonheid heeft te maken.
De droefheid van het kerkhof,
de koele gelijktheid
van het crematorium -
niemand lacht, het is zo zwart,
zo duister -
ik zal er niet gauw komen
ook niet bij mijn vaders graf,
grauwe stenen, dof gemoed,
plek van onheil, geur van verderf.
dorre doodsbeenderen,
knekelveld.

53. Voor hen die blijven

Wij bidden u voor degenen
die achter blijven,
voor de kinderen en hun kinderen
voor de man, de vrouw, de partner,
de vrienden en vriendinnen.
Straks na de uitvaart, als alles
gedaan en geregeld is -
iedereen terug naar huis,
dan die leegte, dat gemis,
die vreselijke kater,
dat donkere gat.
Wij vragen U om hen nabij te zijn,
hen te steunen als de muren
op hen afkomen.

Dat zij niet verbitterd raken,
dat zij de levensvreugde hervinden -
stap voor stap terug
in het >gewone= leven,
dat nooit meer zò gewoon zal zijn
als toen hij er nog was.
Dat de herinnering aan hem
hierbij mag helpen.
Zijn ernst en zijn vreugde,
zijn trouw en zijn liefde.

54. Dank voor mijn vriend

Goede God,
mijn dank is groot dat U mij
een vriend gaf om van te houden.
Nu hij er niet meer is
heb ik verdriet ,
ik voel me leeg en eenzaam.
Wilt U bij mij zijn?
Wilt U een vriend voor mij zijn?
Dat ik niet bij de pakken neerzit
maar de vriendschap blijvend mag zijn
als een rijke gift aan mij gegeven.

Dat de ervaring van vriendschap
mij meer ruimte en aandacht geeft
voor de geliefden om mij heen -
mijn partner en mijn kinderen,
andere vrienden en vriendinnen,
familie en kennissen,
de mensen op en rond ons werk.
Dat ik de verzoening leer èn zoek,
dat >de kleinen= mij niet ontgaan
en de inspiratie mij niet verlaat.

55. Ode aan mijn vriend

Lieve vriend,
je was een mens om wie ik gaf
te jong nog was je voor het graf -
je ernst, je luim,
de lucht, het hemelruim.
Je ongebroken geest,
die er tot het laatst toe is geweest.

Ik zal je dromen blijven dromen,
en elke keer als ze komen
zal ik de mensen vertellen
van mijn vriend, mijn vriend,
een mens om wie ik geef
een vriend met wie ik leef.

DEEL 3

... EEN LICHTEND VUUR DAT NOOIT MEER DOOFT

56. *Bevriend met de dood?*

Diep wil ik je voelen,
je tot me toelaten;
ik ga het gevecht
niet meer met je aan,
mijn energie gebruik ik
liever om te leven,
lief te hebben.
Van binnen wil ik je stuk leven,
verbeten,
maar met opgeheven hoofd,
frank en vrij.
Dan pas heb je een plaats.

Ik heet je welkom,
je hoort bij me,
wezenlijk bestanddeel.
Wil niet meer mijn vijand zijn,
pijlentreffer, potverteerder,
doodsklap, galgenrad,
sluipmoordenaar, dief in de nacht,
bullebak -
ik geef mijn verzet op,
zullen we vriendschap sluiten?

57. De dood overwonnen

Vergeef me
al deze helse gedachten,
dat ik steeds in discussie ga
met uw grote tegenstrever,
uw concurrent, >de laatste vijand=
die U overwonnen hebt -
zo zeggen althans de Schriften.

Wat wil dat zeggen,
>de dood overwonnen=?
God, leer ons dat,
laat het ons voelen en ervaren,
dat ons leven niet vastloopt
in necrofiele bespiegelingen
maar steeds bij U uitkomt.

58. *U ... Gij!*

U -

rots, houvast, teken van leven,
grenzeloze liefde, bestaansgrond,
kern, eeuwige erbarming,
anker van hoop.

Het paradoxale mysterie,
dat U dieper in mij leeft
dan ik in mezelf,

Gij -

59. *De hemel geurt*

U?

Gij?

de gedachte is bijna
te groot voor me.

Soms geeft U mij echter
momenten dat ik het wèèt.
De hemel geurt in alle kleuren,
de schepping baadt in uw omarming,
mensen om me heen zingen,
lachen en juichen
als op de dag van de oogst.

Langzaam keert het leven
terug in mijn binnenste.
De kou is uit de grond,
de vroege lenteson
ontdooit de vrieslaag
rond mijn hart.
Ik leef, ik leef,
godzijdank ik leef,
nu, straks en voor altijd.

60. Lichtend vuur

Neem van ons weg de bitterheid,
de landerigheid, de verveling,
de naargeestigheid;
het zijn spiralen naar beneden,
naar donkere plekken waar u
niet bent -
Het zijn zompige moerassen
waar de dood
het laatste woord heeft.

O God, de zuig- en trekkracht
er naar toe is groot,
er is zoveel dat het leven
zwaar maakt en neerdrukt.

Schenk ons het licht
van uw aangezicht,
een lichtend vuur
dat nooit meer dooft,
de wijde blik van uw Geest,
de intense vreugde
van de kinderen Gods.

61. Gerechtigheid liefhebben

Eeuwige God,
wees in ons midden,
iedere dag van ons leven.
Hoor de roep van uw mensenkinderen
als ze in de knel zitten,
als het leven zwaar is,
als de bittere dood komt -
dat wij present zijn in uw naam,
niet in slaap vallen
maar gerechtigheid liefhebben,
op weg naar uw wereld
waar vrede en liefde heerst.

62. *Het grote vermoeden*

Eeuwige God,
er leeft een diep vermoeden in ons
dat U het bent
bij wie we moeten zijn,
veel wegen zijn we ingeslagen,
veel situaties hebben we meegemaakt,
veel mensen hebben we ontmoet.

Niet, dat het allemaal onzin was,
o nee, integendeel:
we hebben genoten en gelachen,
we waren ernstig en betrokken,
ons leven was vol van zin -

maar toch,
gaandeweg de tijd ervoeren
we een tekort, een gemis,
zou het kunnen zijn dat U het was
die ontbrak?
Dat U diep in ons roept,
dat U net zo eenzaam bent als wij,
als er geen ontmoeting is?

Daarom bidden we U
of U wilt doorbreken in ons bestaan,
of U het koude ijs wilt ontdooien
en de grootste hitte wilt koelen -
dat dan de zin van ons leven
een ankerplaats krijgt
en onze ziel tot rust komt.

Dat wij dan beschikbaar
worden voor uw grote droom,
gezegende mensen
in een gezegende wereld.

AANTEKENINGEN

Citaat Dag Hammarskjöld; zie mijn boek over Dag Hammarskjöld, *De langste reis is de reis naar binnen. Het politiek-mystieke leven van Dag Hammarskjöld*, Baarn (Ten Have) 2000 (4de druk).

nr 17: K.H. Miskotte schreef een diepzinnig boek over het bijbelboek Job met de titel, *Antwoord uit het onweer*, Amsterdam 1936.

nr. 25: >Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten= roept Jezus aan het kruis, Marcus 15:34 en parallelle plaatsen, pp). De evangelist citeert psalm 22:2.

nr. 31: >Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten. Maar ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen ...=. Mattheus 5:43.

nr.37: Jacob zegent de zonen van Jozef, Genesis 48.

nr. 38: Het laatste avondmaal, Marcus 14: 12-25 pp.

nr. 41: Bazuinen klinken veelvuldig in het laatste boek van de bijbel, de Openbaring van Johannes, o.a. in hoofdstuk 11. Zie ook het bekende gezang 300 van Tom Naastepad >Eens als de bazuinen klinken= in het Liedboek der Kerken.

nr 41:=Mogen de engelen jou begeleiden naar het paradijs (In Paradisum deducant te Angeli). Dit is de eerste regel uit het *In Paradisum*, >het Gregoriaans gezang dat van oudsher wordt gezongen wanneer na de *Missa pro defunctis* - de mis voor de overledenen- de kist de kerk wordt uitgedragen.= W. Kox, Elkaar bescherming toezingen in het *In Paradisum*, in: *Speling* 1/2001, p.92. >Mogen de engelen jou begeleiden naar het paradijs / en de martelaren jou bij je aankomst opnemen en binnenleiden / in de heilige stad Jeruzalem. / Dat het koor van de engelen jou ontvang / en dat jij met de eertijds arme Lazarus de eeuwige rust mag vinden (de requiem aeternam). De oudste delen stammen uit de 7de of 8ste eeuw.

nr 45: >sólo Dios basta=, helemaal alleen maar God en daarmee uit, is een regel uit een gedicht van de beroemde Spaanse mystica Teresa van Avila (1515-1582). >Laat niets je storen. / Laat niets je schokken. / Alles is eindig. / God wordt niet anders. / Duldend geduld maakt / Alles bereikbaar. / Wie God heeft, weet / Niets is ontoereikend: / God alleen waarborgt (sólo Dios basta). Vertaling Maria de Groot.

nr 48: >Dan nog klamp ik mij vast aan jou / of je wil of niet / op ongenade of genade. / Ik zal red mij roepen / of zoiets als / heb mij lief.= Huub Oosterhuis, *Dan zal ik leven. Teksten voor uren alleen*, Baarn (Ambo) 1976, p.28.

nr 48: Het sterven van Jezus, >En Jezus riep met luider stem: Vader, in uw handen beveel ik mijn geest. En toen Hij dat gezegd had, gaf Hij de geest.= Lucas 23: 46.

nr 50: >De hel= van Dante Alighieri (1265-1325), het eerste deel van zijn *Goddelijke Komēdie*, *Commedia*, schetst een aangrijpende tocht door de onderwereld. Dante wordt begeleid door de Romeinse dichter Vergilius. Hoe dieper men afdaalt des te gruwelijker worden de folteringē die de mensen moeten ondergaan. De >verraders van vrienden en weldoeners= zitten helemaal onderin, >vastgevroren in het ijs=.Ik lees deze indrukwekkende beschrijvingen van Dante als metaforen die het menselijk kwaad haarscherp in beeld brengen. (Dante Alighieri, *De Hel* - vertaald en toegelicht door Frans van Doorn, Amsterdam 1987).

nr. 51: >Dood, waar is uw overwinning? Dood, waar is uw prikkel.= 1 Corinthe 15:55. Let wel, deze teksten van Paulus (zie ook verderop) staan in een breed verband waaruit ze niet zomaar kunnen worden weggehaald. Ze bevatten volgens Paulus= eigen zeggen een groot geheimenis. Wie zal ze precies doorgronden?

nr. 56: Het thema >de dood als vriend= vinden we o.a. in: Henri Nouwen, *Met de dood voor ogen*, Tielt (Lannoo) 1994 en, Jos Huls, De dood als vriend - Dag Hammarskjöld, in: *Speling* 1/2001, p.74-81.

nr. 57: >De laatste vijand, die onttroond wordt, is de dood, want alles heeft Hij (Jezus) aan zijn voeten onderworpen.= 1 Corinthe 15:25. >De dood is verzwolgen in de overwinning.= 1 Corinthe 15:54.

nr 59: >De steppe zal juichen en bloeien als een narcis.= Jesaja 35: 2. Zie ook het juichende lied van Huub Oosterhuis >De steppe zal bloeien=. Idem, *Gezongen Liedboek*, Kampen 1993, p. 496.

nr. 60: >Als alles duister is, / ontsteek dan een lichtend vuur / dat nooit meer dooft.= (Dans nos obscurités, allume le feu qui ne s=éteint jamais) *Liederen en gebeden uit Taizé*, Baarn (Gooi en Sticht) 1994.

Publicaties van Jurjen Beumer, ondermeer:

Intimiteit en Solidariteit. Over het evenwicht tussen dogmatiek, mystiek en ethiek, Baarn (Ten Have) 1993.

Pleisterplaatsen. De spiritualiteit van de diaconale gemeente en parochie, (Ten Have) Baarn 1994.

Onrustig zoeken naar God. De spiritualiteit van Henri Nouwen, (Lannoo) Tiel 1996, derde druk 1999. Vertaald in zeven andere talen.

De langste reis is de reis naar binnen. Het politiek/mystieke leven van Dag Hammarskjöld, (Ten Have) Baarn 1997, vierde druk 2000. Ook vertaald in het Zweeds.

Reikhalzend. Spiritualiteit uit het hart van de stad, (Ten Have) Baarn 1999.

Op de drempel. Gebeden bij wisselend tij, (Ten Have) Baarn 1999.

Als de dag ontwaakt. De kleur van het leven in woord en beeld, (Lannoo, Ten Have), Baarn 2000. Samen met de Twentse kunstschilder Ton Schulten.

dr. Jurjen J. Beumer (1947) is predikant en directeur van *Stem in de Stad*, een oecumenisch diaconaal centrum in Haarlem.

